

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Markéty Hudečkové a soudců JUDr. Tomáše Zadražila a JUDr. Ing. Jaroslava Zelenky, Ph.D. v právní věci žalobce [údaje o účastníkovi] [údaje o zástupci] proti [údaje o účastníkovi] [údaje o zástupci], o určení pohledávky ve výši 1.481.457.869,06 Kč, o odvolání proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 18. února 2015, č.j. 42 Cm 56/2005-669,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 18. února 2015, č.j. 42 Cm 56/2005-669, se zrušuje a věc se vrací tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Ve výroku uvedeným rozsudkem, podle něhož se řízení na straně žalované účastní čtyři žalovaní, a to 1) správce konkursní podstaty úpadce [právnícká osoba] [jméno] [příjmení], 2) Ing. [jméno] [příjmení], 3) [příjmení] [příjmení] a 4) [jméno] [příjmení], Krajský soud v Hradci Králové jako soud I. stupně určil, že žalobce má za úpadcem [právnícká osoba] (dále jen úpadce) pohledávku II. třídy ve výši 7.359.629,70 Kč (bod I. výroku), zamítl žalobu o určení, že žalobce má za úpadcem pohledávku II. třídy ve výši 1.474.098.239,36 Kč (bod II. výroku), rozhodl, že žalobce a žalovaní 1), 2) a 4) nemají ve vzájemném vztahu právo na náhradu nákladů řízení (body III., IV. a VI. výroku) a uložil žalobci povinnost uhradit žalovanému 3) na nákladech řízení částku 33.698 Kč (bod V. výroku).

V odůvodnění rozsudku soud I. stupně zejména uvedl, že podanou žalobou se žalobce domáhal určení, že má za úpadcem pohledávku ve výši 1.845.686.290,50 Kč sestávající jednak z nezaplacených příspěvků podle § 81b odst. 2 zák. č. 591/1992 Sb., o cenných papírech ve výši 7.259.629,70 Kč a jednak z pohledávky založené přechodem věřitelských práv zákazníků úpadce na žalobce podle § 81d odst. 1 zák. o cenných papírech ve výši 1.838.326.660,80 Kč, kterou vyčíslil na základě podkladů předaných mu žalovaným 1) jako 90% hodnoty zákaznického majetku, která byla při přezkumném jednání popřena věřiteli.

Vyšel ze zjištění, že přihláškou (evidovanou pod [číslo]) žalobce přihlásil do konkursního řízení na majetek úpadce pohledávku ve výši 7.359.629,70 Kč z titulu nezaplaceného povinného příspěvku za rok 2001 a první čtvrtletí roku 2002 a podmíněně přihlásil pohledávku ve výši 1.838.326.660,80 Kč, která mu měla v budoucnu vzniknout výplatou náhrad úpadcovým zákazníkům. Při přezkumném jednání žalovaný 1) pohledávku uznal v plném rozsahu, přičemž část nároku ve výši 1.573.642.310,80 Kč uznal podmíněně. Pohledávka však byla popřena co do důvodu a výše věřiteli zastoupenými advokáty JUDr. [jméno] [příjmení], JUDr. [jméno] [příjmení] a [jméno] [příjmení]. Včas podaná žaloba pak správně směřovala proti žalovanému 1), proti popírajícím věřitelům zastoupeným advokátem Mgr. Švadlenou i proti všem popírajícím věřitelům zastoupeným advokáty JUDr. [příjmení] a J. [příjmení]. Soud uzavřel, že vůči věřitelům zastoupeným Mgr. Švadlenou je řízení pravomocně skončeno, neboť nenapadli odvoláním rozsudek ze dne 2.4.2007, č.j. 42 Cm 56/2005-344; rovněž pro věřitele zastoupené JUDr. [příjmení] je věc pravomocně skončena, neboť jejich odvolání bylo odmítnuto pro opožděnost, a J. [příjmení] pak rozsudek napadl výslovně pouze jménem tří věřitelů – žalovaných 2) až 4), a proto je řízení rovněž skončeno vůči ostatním věřitelům zastoupeným J. [příjmení], neboť jejich jménem nebylo odvolání podáno. Soud uvedl, že věřitelé, kteří rozsudek č.j. 42 Cm 56/2005-344 nenapadli včasným odvoláním, dále nepopírají žalobcovy pohledávky a řízení je tak nadále vedeno proti žalovanému 1) a věřitelům (původně zastoupeným advokátem J. [příjmení]), kteří i nadále zpochybňují existenci žalobcových pohledávek a k jejichž odvolání byl uvedený rozsudek zrušen. Dále se soud I. stupně vyjádřil k řízení vedenému pod sp.zn. 42 Cm 8/2006, k pohledávkám ve výši 7.359.629,70 Kč a ve výši 1.838.326.660,80 Kč a odůvodnil rozhodnutí o náhradě nákladů řízení.

Proti tomuto rozsudku, a to proti bodům II. až VI. výroku, se včas odvolal žalobce a navrhoval, aby jej v napadeném rozsahu odvolací soud zrušil a věc vrátil soudu I. stupně k novému projednání a rozhodnutí. Namítal, že soud neúplně zjistil skutkový stav věci, měl-li za zjištěné, že se na základě vydaných usnesení podle § 107a o.s.ř. stal žalobce konkursním věřitelem v částce 1.481.457.879,06 Kč namísto věřitelů původních. Rovněž namítal, že soud věc nesprávně právně posoudil, jelikož měl-li za prokázané, že žalobce je věřitelem konkursní pohledávky, měl žalobě vyhovět (a nikoli ji zamítnout). Ohledně usnesení dle § 107a o.s.ř. vydaných v konkursním řízení namítal, že v převážné většině nejsou pravomocná, jelikož dosud ani nebyla doručena J. [příjmení], jakožto právnímu zástupci původních [číslo] konkursních věřitelů. Z toho dovozoval, že v době vyhlášení napadeného rozsudku nebyl věřitelem na základě usnesení o změně účastníka řízení, a proto ani nelze takovými rozhodnutími odůvodnit zamítnutí žaloby. Konečně namítal vadu řízení spočívající v tom, že soud nepovažoval za účastníky řízení ty žalované, kteří nepodali odvolání proti rozsudku č.j. 42 Cm 56/2005-344, nepředvolal je k jednání ani k vyhlášení rozsudku a fakticky je vyloučil z řízení. Uváděl, že na incidenční spor je třeba aplikovat § 91 odst. 2 o.s.ř., jelikož se rozsudek musí vztahovat na všechny účastníky na straně žalované, a proto nelze tvrdit, že vůči žalovaným, kteří nepodali odvolání, řízení pravomocně skončilo. Namítal, že i po zrušení prvního rozsudku zůstali tito žalovaní účastníky řízení, a proto také měli být předvoláni k jednání a měl jim být doručen napadený rozsudek. S ohledem na namítanou nesprávnost bodu II. výroku napadeného rozsudku, namítal také nesprávnost rozhodnutí o nákladech řízení. Poukazoval také na to, že nemá žádnou možnost jak přimět zákazníky úpadce, aby po vyplacení náhrady podali návrh na změnu účastníka řízení podle § 107a o.s.ř.

Rovněž žalovaný 3) se proti tomuto rozsudku včas odvolal a navrhoval jeho zrušení a vrácení věci soudu I. stupně k novému projednání a rozhodnutí. Rekapituloval dosavadní průběh řízení a uváděl, že na jednání dne [datum] upozornil, že účastenství na straně žalované je nerozlučným společenstvím, a proto musí soud jednat se všemi žalovanými označenými tak žalobcem v žalobě. S odkazem na § 91 odst. 2 o.s.ř. a na odůvodnění předchozího kasačního rozhodnutí odvolacího soudu v dané věci namítal, že v řízení nebylo jednáno se všemi účastníky a soud tak zkrátil práva podstatné části úpadcových věřitelů zastoupených J. [příjmení] a JUDr. [příjmení], jakož i jejich

právních nástupců. Namítal rovněž, že se soud neřídil závazným právním názorem soudu odvolacího. Konečně namítal nepřezkoumatelnost bodu V. výroku, neboť jeho odůvodnění odkazuje na zák. č. 549/1991 Sb., jež neupravuje odměnu advokáta a přisouzené náklady se liší od výše uvedené v odůvodnění.

Žalobce ve vyjádření k odvolání žalovaného 3) uvedl, že je považuje za důvodné, přičemž odkazoval na důvody svého odvolání.

Žalovaný 1) ve svém vyjádření k odvolání žalobce uváděl, že soud I. stupně věc správně posoudil a rozhodl, a proto považoval odvolání za nedůvodné.

Žalovaný 3) ve vyjádření k odvolání žalobce sdělil, že sám podal odvolání spočívající v podstatné části na totožných důvodech.

Zákonem [číslo] Sb. o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčním zákonem - dále jen IZ) byl s účinností od [datum] zrušen ZKV (§ 433 bod 1. a § 434 IZ), s přihlédnutím k § 432 odst. 1 IZ se však pro konkursní a vyrovnací řízení zahájená před účinností tohoto zákona, a tudíž i pro spory vedené na jejich základě (o takový spor jde i tomto případě) použijí dosavadní právní předpisy, tedy vedle ZKV ve znění účinném do 31.12.2007 i občanský soudní řád (dále jen o.s.ř.) ve znění účinném do 31.12.2007 (viz rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29.9.2007 sp. zn. 29 Cdo 3375/2010 uveřejněný pod [číslo] Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Vrchní soud v Praze přezkoumal napadený rozsudek i řízení jeho vydání předcházející podle § 212 a § 212a o. s. ř. a aniž nařizoval jednání, v souladu s § 214 odst. 2 písm. d) o.s.ř., dospěl k závěru, že dosud nejsou dány podmínky pro jeho potvrzení či změnu.

Z obsahu spisu odvolací soud zjistil, že řízení bylo zahájeno žalobou, kterou žalobce podal proti těmto žalovaným: žalovanému 1), [jméno] [příjmení] a [jméno] [jméno] zastoupeným advokátem Mgr. Švadlenou, dalším věřitelům uvedeným na str. 1 – 173 žaloby zastoupeným advokátem J. [příjmení] a dalším věřitelům uvedeným na str. 173 – 174 žaloby zastoupeným advokátem JUDr. [příjmení]. Vůči žalovaným zemřelým před podáním žaloby bylo řízení zastaveno usnesením ze dne 22.2.2007, č.j. 42 Cm 56/2005-293, které nabylo právní moci dne [datum].

S takto vymezeným okruhem účastníků, tedy proti žalovaným: žalovanému 1), [jméno] [příjmení] a [jméno] [jméno] zastoupeným advokátem Mgr. Švadlenou, žalovaným uvedeným v příloze 1) rozsudku zastoupeným advokáty J. [příjmení] a JUDr. [příjmení], vyjma těch žalovaných, kde bylo řízení zastaveno usnesením č.j. 42 Cm 56/2005-293, bylo o žalobě rozhodnuto rozsudkem ze dne 2.4.2007, č.j. 42 Cm 56/2005-344, v jehož odůvodnění soud I. stupně mimo jiné uvedl, že se zabýval otázkou vymezení okruhu účastníků řízení s ohledem na skutečnost, že společně se správcem konkursní podstaty je žalováno cca 10 tisíc popírajících konkursních věřitelů, přičemž zjistil, že z žalovaných uvedených v žalobě zemřelo před podáním žaloby 207 osob (a proto vůči nim řízení zastavil podle § 104 odst. 1 o.s.ř.) a dalších 162 žalovaných zemřelo v průběhu řízení. Dotazem u jednotlivých okresních soudů přitom zjistil, že v mnoha případech nebylo dědické řízení po těchto účastnících ukončeno, nebo není ani znám okruh dědiců, případně nárok žalovaných nebyl v dědických řízeních ani projednán. Dospěl k závěru, že při důsledném uplatnění § 107 odst. 1 o.s.ř., podle něhož by měl rozhodnout, s kterými dědici zemřelých účastníků bude pokračováno, by nebylo možné věc v reálném čase projednat, neboť by tím bylo řízení zcela paralyzováno, a uzavřel, že žalovaná strana má pro řádné uplatnění všech námitek proti žalobcově pohledávce dostatečně silné postavení i v případě, že soud nebude rozhodovat podle § 107 odst. 1 o.s.ř. Dále uvedl, že se neztotožnil s námitkami žalovaných, že by po odškodnění zákazníka měl následovat postup podle § 107a o.s.ř. a že by žalobce měl do věřitelských práv zákazníka nastoupit až na základě jednotlivých usnesení podle tohoto ustanovení.

Tento rozsudek napadli včasným odvoláním žalovaní zastoupeni J. [příjmení], jenž později upřesnil, že odvolání podal jménem žalovaných [příjmení] [jméno] [příjmení], [jméno] [příjmení] a

[jméno] [příjmení]. Odvolatelé také namítali, že okruh účastníků řízení na straně žalovaných je výhradně v dispozici žalobce, jenž ho však řádně nespecifikoval, a pokud soud I. stupně zjistil, že některý z účastníků zemřel, měl postupovat podle § 107 odst. 1 o.s.ř. a v řízení pokračovat s jeho dědici, a neučinil-li tak, znemožnil svým postupem celé řadě osob zúčastnit se řízení. Odvolání žalovaných zastoupených JUDr. [příjmení] soud I. stupně odmítl jako opožděné podle § 208 o.s.ř.

Vrchní soud v Praze jako soud odvolací shledal odvolání důvodným, a proto usnesením ze dne 25. 4. 2008, č.j. 13 Cmo 344/2007-380, zrušil rozsudek č.j. 42 Cm 56/2005-344 a věc vrátil soudu I. stupně k dalšímu řízení. V odůvodnění vyložil otázku procesního nástupnictví v řízení, přičemž dospěl k závěru, že vymezení okruhu účastníků řízení soudem I. stupně bylo v rozporu s § 107 odst. 1 o.s.ř., a to zejména za situace, kdy soud zjistil, že v průběhu řízení 162 žalovaných účastníků zemřelo, aniž se zabýval otázkou jejich procesního nástupnictví, ačkoliv sám správně konstatoval, že žalovaní tvoří nerozlučné společenství. Odvolací soud konstatoval, že okruh účastníků řízení musí být v každém jeho stadiu zjistitelný, a proto nebyl namístě postup soudu I. stupně, jímž fakticky znemožnil účast v řízení eventuálním dědicům zemřelých účastníků a rozhodl o právech a povinnostech účastníků, kteří již ztratili způsobilost být jeho účastníky. Již na základě toho dospěl odvolací soud k závěru, že řízení bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a za odvolacího řízení nemohla být zjednána náprava. Poznamenal, že výsledek řízení může mít pro konkursní řízení, které je vyvolalo, význam jen za předpokladu, týká-li se jeho účastníků, a proto je okruh účastníků v incidenčním řízení nutno odvozovat od účastníků konkursu, a dojde-li k právnímu nástupnictví na straně žalobce nebo žalovaného podle § 107a o.s.ř., musí být tato otázka vyřešena nejdříve v konkursu. Vyložil, že v důsledku toho soud v rámci sporu vyvolaného konkursem nevydává usnesení podle § 107a o.s.ř. a bez dalšího jedná s novým účastníkem ode dne, kdy nabude právní moci usnesení, jímž soud v konkursním řízení podle § 107a o.s.ř. připustil, aby se tato osoba stala účastníkem konkursního řízení. Tato odvozenost účastníků v konkursem vyvolaném řízení od účastníků konkursního řízení ve svých důsledcích znamená, že v incidenčním řízení nutno považovat za skutečnost, se kterou právní předpisy spojují převod nebo přechod práva nebo povinnosti účastníka řízení, rozhodnutí konkursního soudu o právním nástupnictví v konkursu. Uzavřel, že polemika soudu I. stupně týkající se postupu podle § 107a o.s.ř. je pro věc nadbytečná, neboť o procesním nástupnictví konkursních věřitelů postupem podle § 107a o.s.ř. se v projednávané věci promítne jako důsledek rozhodnutí konkursního soudu. Odvolací soud poukázal i na další vady, jež mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a pro další řízení vyslovil závazný právní názor, že soud I. stupně dříve, než přistoupí k projednání věci, vymezí okruh účastníků řízení, a poté ve věci samé rozhodne, včetně náhrady nákladů řízení před soudy obou stupňů.

Odvolací soud na tomto místě zdůrazňuje, že již jen ze záhlaví tohoto usnesení odvolacího soudu, jeho přílohy [číslo] (č.l. 390-563) a výroku se jednoznačně podává, že účastníky odvolacího řízení byli všichni žalovaní a rozsudek soudu I. stupně byl zrušen ve vztahu ke všem účastníkům, kteří tak zůstali účastníky dalšího řízení před soudem I. stupně.

Soud I. stupně tedy měl v dalším řízení věc projednat a rozhodnout v řízení vedeném s okruhem žalovaných vyplývajícím z aktuálního stavu konkursních věřitelů popírajících žalobcovy pohledávky. V souladu s tím také soud I. stupně nejprve postupoval, když veden závěry odvolacího soudu za účelem zjištění okruhu účastníků usnesením ze dne 6.8.2008, č.j. 42 Cm 56/2005-568, uložil advokátům JUDr. [příjmení] a J. [příjmení], aby mu ve stanovené lhůtě sdělili, zda některý z jimi zastupovaných žalovaných po podání žaloby zemřel, kdo jako dědic nastoupil do jeho práv a zda je rovněž zastoupen. Usnesením ze dne 10.2.2009, č.j. 42 Cm 56/2005-580, které nabylo právní moci dne [datum], soud řízení přerušil do ukončení vypořádání nároků žalovaných na náhradu od žalobce, a to s ohledem na návrh účastníků na odročení jednání na neurčito do doby, než bude žalobcem ukončena výplata náhrad, s tím, že účastenství v řízení i jeho výsledek závisí na rozsahu žalobcem provedených výplat, po jejichž ukončení bude možno postavit na jisto okruh účastníků řízení i výši žalobcovy pohledávky. V

usnesení ze dne 15.4.2011, č.j. 42 Cm 56/2005-583, zaujal soud závěr, že rozhodovat dle § 107a o.s.ř. bude v konkursním řízení. O pokračování v řízení pak bylo rozhodnuto usnesením ze dne 11.2.2014, č.j. 42 Cm 56/2005-590, jež nabylo právní moci dne [datum], s tím, že žalobce soudu oznámil výsledky vypořádání nároků zákazníků úpadce a navrhl pokračovat v řízení. Ze záhlaví uvedených usnesení a ze způsobu jejich doručování (z okruhu jejich adresátů) se podává, že soud I. stupně považoval za účastníky řízení na straně žalované: žalovaného 1), [jméno] [příjmení] a [jméno] [jméno] zastoupené advokátem Mgr. Švadlenou a dále věřitele zastoupené advokáty JUDr. [příjmení] a J. [příjmení] vyjma těch, vůči nimž bylo řízení zastaveno usnesením č.j. 42 Cm 56/2005-293.

Podáním doručeným dne [datum] (č.l. 593) oznámil žalobce soudu úmrtí žalované 2) paní [jméno] [příjmení] s tím, že v jiném řízení za ní nastoupil jako nový účastník její manžel, žalovaný 3). Podáním ze dne [datum], doručeným soudu dne [datum] (č.l. 595), žalobce navrhl, aby pro účely řízení považoval soud výplatu náhrad za ukončenou a rozhodl o pokračování v řízení s tím, že je připraven žalobu omezit tak, aby žalovaná částka odpovídala nárokům vypočteným podle pozdější judikatury a činit další návrhy, aby mohlo být řízení rychle dokončeno.

Přestože již výše uvedeným usnesením č.j. 42 Cm 56/2005-590 soud I. stupně pravomocně rozhodl o pokračování v řízení, vydal dne [datum] usnesení, které není ve spise řádně žurnalizováno (podle doručenek se jedná o č.j. 42 Cm 56/2005-595, avšak pod č.l. 595 se již nachází /tomuto usnesení předcházející/ podání žalobce ze dne [datum], přičemž pod č.l. 596 je žurnalizován /za usnesením založený/ referát na lustraci žalovaného ze dne [datum]), v jehož záhlaví označil žalované shodně jako v napadeném rozsudku (tedy toliko stávající žalované 1/ až 4/) a jímž rozhodl, že k návrhu žalobce bude v řízení pokračováno a účastníkům řízení stanovil 30 denní lhůtu k předložení procesních stanovisek. V odůvodnění uvedl, že dalšími účastníky řízení na straně žalované – vyjma uvedených osob – byli původně [jméno] [příjmení] a [jméno] [jméno] zastoupení advokátem Mgr. Švadlenou, vůči nimž je řízení pravomocně skončeno, neboť rozsudek č.j. 42 Cm 56/2005-344 nenapadli odvoláním, dále byli účastníky řízení věřitelé zastoupení advokátem JUDr. [příjmení], kteří rozsudek napadli odvoláním, jež bylo odmítnuto a rovněž pro ně je věc pravomocně skončena, a dále se řízení účastnili další věřitelé zastoupení advokátem J. [příjmení], jejichž jménem však nebylo odvolání podáno a vůči nim je tedy řízení rovněž skončeno. Toto usnesení soud doručoval toliko zástupci žalobce, žalovanému 1), [jméno] [příjmení], [jméno] [příjmení] a advokátu J. [příjmení]. Právní moc tohoto usnesení je vyznačena dnem [datum]. V tomto usnesení se však soud nijak nevypořádal s tím, že o pokračování v řízení již jednou rozhodl usnesením ze dne [datum] (č.l. 590), avšak s jiným odůvodněním a zejména s jiným okruhem účastníků na straně žalované.

Podle § 23 odst. 2 ZKV, konkursní věřitelé nevykonatelných pohledávek, které zůstaly sporné co do pravosti, výše nebo pořadí, mohou se domáhat určení svého práva; žalobu musí podat u soudu, který prohlásil konkurs, proti popírajícím konkursním věřitelům i správci; smějí se v ní dovolávat jen právního důvodu uvedeného v přihlášce nebo při přezkumném jednání a pohledávku mohou uplatnit jen do výše v nich uvedené. O pořadí pohledávky rozhoduje vždy soud.

Podle § 91 odst. 2 o.s.ř., jestliže však jde o taková společná práva nebo povinnosti, že se rozsudek musí vztahovat na všechny účastníky, kteří vystupují na jedné straně, platí úkony jednoho z nich i pro ostatní. Ke změně návrhu, k jeho vzetí zpět, k uznání nároku a k uzavření smíru je však třeba souhlasu všech účastníků, kteří vystupují na jedné straně.

Podle § 206 o.s.ř., podá-li ten, kdo je k tomu oprávněn, včas přípustné odvolání, nenabývá rozhodnutí právní moci, dokud o odvolání pravomocně nerozhodne odvolací soud (odst. 1). Bylo-li však rozhodnuto o několika právech se samostatným skutkovým základem nebo týká-li se rozhodnutí několika účastníků, z nichž každý jedná v řízení sám za sebe (§ 91 odst. 1) a odvolání se výslovně vztahuje jen na některá práva nebo na některé účastníky, není právní moc výroku,

který není napaden, odvoláním dotčena. To neplatí v případech, kdy na rozhodnutí o napadeném výroku je závislý výrok, který odvoláním nebyl výslovně dotčen, nebo jestliže z právního předpisu vyplývá určitý způsob vypořádání vztahu mezi účastníky (odst. 2).

Podle § 226 odst. 1 o.s.ř., bylo-li rozhodnutí zrušeno a byla-li věc vrácena k dalšímu řízení, je soud prvního stupně vázán právním názorem odvolacího soudu.

Již v rozhodnutí sp.zn. 13 Cmo 78/2000 vyslovil odvolací soud závěr, že žaloba o určení práva na oddělené uspokojení musí být podána proti popírajícímu konkursnímu věřiteli i proti správci konkursní podstaty; na straně žalovaných jde o nerozlučné společenství (§ 91 odst. 2 o.s.ř.) s tím, že společenství účastníků na straně žalované má povahu nerozlučného společenství účastníků (§ 91 odst. 2 o.s.ř.), neboť hmotné právo neumožňuje, aby předmět řízení byl projednán samostatně vůči každému společníkovi, a tedy podle povahy předmětu řízení vyplývající z hmotného práva mají účastníci na straně žalované ve sporu projednávaném podle § 23 odst. 2 ZKV, a to popírající konkursní věřitel a správce konkursní podstaty úpadce, taková společná práva a povinnosti, že rozhodnutí o věci samé se musí vztahovat na oba tyto žalované subjekty. Pro posouzení, zda se jedná o samostatné nebo nerozlučné společenství je rozhodná povaha předmětu řízení vyplývající z hmotného práva. V posuzované věci ustanovení § 23 odst. 2 ZKV neumožňuje, aby předmět řízení byl projednán vůči každému společníkovi zvlášť (tj. jednak vůči popírajícímu konkursnímu věřiteli a jednak i vůči správci), a proto se nepochybně o nerozlučné společenství jedná.

V nálezu Ústavního soudu sp.zn. II. ÚS 1529/08 se pak uvádí následující: „Z povahy nerozlučného společenství vyplývá, že úkony jednoho ze společníků prospívají ostatním a současně všechny společníky zavazují. Z nečinnosti nerozlučných společníků vyplývají následky jen tehdy, nevykoná-li nikdo z nich potřebný úkon. V rámci institutu nerozlučného společenství je třeba odlišovat, které úkony může každý z nerozlučných účastníků činit sám bez ohledu na postoj ostatních k němu a které úkony mohou činit pouze všichni nerozluční společníci. V tomto směru platí zásada, že každý z nerozlučných společníků smí samostatně jednat jen tam, kde tak tomu je ku prospěchu společného práva nebo povinnosti z pohledu zájmu všech nerozlučných společníků, avšak u ostatních úkonů platí zásada jednomyslnosti. Podá-li některý ze společníků např. odvolání, je takový procesní úkon účinný i vůči těm společníkům, kteří byli nečinní a proto soud v odvolacím řízení musí postupovat stejně, jako by odvolání podali všichni (srov. [příjmení], L., [příjmení], J. a kol. Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář. 1 vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 591).“

Jinak řečeno, v případě nerozlučného společenství se rozsudek musí vztahovat stejně na všechny procesní společníky, což se v odvolacím řízení projeví tak, že podá-li odvolání byť i jeden z nerozlučných společníků, vztahuje se suspenzivní účinek na všechny nerozlučné společníky.

Na základě uvedeného nelze než uzavřít, že právní závěry soudu I. stupně ohledně účastenství na straně žalované vyjádřené v odůvodnění usnesení ze dne [datum] (a následně zopakované také v odůvodnění usnesení ze dne 17.6.2014 č.j. 42 Cm 56/2005-610, prezentované při jednání dne [datum] / č.l. 660 spisu/ a také v napadeném rozsudku), jsou nesprávné, jelikož v projednávaném sporu je na straně žalované dáno nerozlučné společenství (§ 91 odst. 2). Kasační rozhodnutí odvolacího soudu (usnesení č.j. 13 Cmo 344/2007-380) se tedy vztahovalo vůči všem žalovaným, kteří tak zůstali nadále účastníky i v dalším řízení před soudem I. stupně.

Odvolací soud zdůrazňuje, že usnesením č.j. 13 Cmo 344/2007-380 byl první rozsudek soudu I. stupně zrušen zejména proto, že soud neřešil právní nástupnictví po zemřelých účastnících a tím znemožnil účast v řízení eventuálním dědicům zemřelých účastníků řízení. Pokud v dalším řízení jednal nakonec jen se čtyřmi odvolateli, nezbyvá než konstatovat, že postupoval v rozporu se závěry uvedenými odvolacím soudem, jelikož nejednal se všemi účastníky na straně žalované a nedodržel závazný právní názor odvolacího soudu, přičemž tím, že z řízení vyloučil všechny žalované, kteří nepodali odvolání, ještě více prohloubil stav nezákonného vedení řízení, jenž vedl odvolací soud ke zrušení jeho prvního rozsudku.

Z těchto závěrů pak také vyplývá, že soud I. stupně nesprávně vyznačil nabytí právní moci rozsudku č.j. 42 Cm 56/2005-344, který byl odvolacím soudem zrušen. Odvolací soud upozorňuje, že ani usnesení ze dne 17.6.2014, č.j. 42 cm [číslo], a ze dne 24.7.2014, č.j. 42 cm [číslo] (částečné zastavení řízení), dosud nebyla doručena všem účastníkům řízení na straně žalované (a nemohla tedy ani nabýt právní moci). Napadeným rozsudkem tak ani nebylo rozhodnuto o celém předmětu řízení.

Odvolací soud konečně také upozorňuje, že se z obsahu spisu podává, že v rozsahu rozhodnutí o náhradě nákladů řízení neodpovídá písemné vyhotovení napadeného rozsudku jeho vyhlášenému znění při jednání dne [datum], jak je uvedeno v protokolu o jednání (č.l. 668), v němž soud rozhodl o náhradě nákladů řízení pod bodem III. výroku tak, že žalobci uložil povinnost uhradit žalovaným náklady řízení, jejichž výše bude stanovena v písemném vyhotovení rozhodnutí, a to do tří dnů od právní moci rozsudku. Vyhlášený výrok rozsudku, neobsahuje body IV., V. a VI. výroku. Pokud tedy písemné vyhotovení napadeného rozsudku (č.l. 669) obsahuje ohledně náhrady nákladů řízení celkem čtyři body výroku, z čehož body III., IV. a VI. výroku ve znění, že žalobce a žalovaný [číslo] [číslo] [číslo] nemají ve vzájemném vztahu právo na náhradu nákladů řízení, je zcela zjevné, že soud I. stupně vyhotovil rozsudek v jiném znění, než v jakém ho vyhlásil, a tedy nerespektoval svou vázanost vyhlášeným rozsudkem podle § 156 odst. 3 o.s.ř. Odvolací soud k tomu zdůrazňuje, že § 151 odst. 3 o.s.ř. umožňuje určit až v písemném vyhotovení rozhodnutí toliko výši nákladů, avšak o vlastní povinnosti k náhradě nákladů řízení (podle § 142 a násl. o.s.ř., příp. dle § 25a ZKV) musí soud závazně rozhodnout již ve vyhlášeném rozsudku.

Řízení před soudem I. stupně je tak stíženo procesními vadami, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a jejichž náprava nemůže být za odvolacího řízení zjednána, soud I. stupně nerespektoval závazný právní názor odvolacího soudu, v řízení předcházejícím napadenému rozsudku nejednal ze všemi účastníky řízení na straně žalované a v případě účastníků, kteří ztratili způsobilost být účastníky řízení, nepokračoval v řízení s jejich procesními nástupci. Proto odvolací soud postupoval podle § 219a odst. 1 písm. a), písm. c) . písm. d), § 226 odst. 1 o.s.ř. a § 221 odst. 1 písm. a) o.s.ř., napadený rozsudek zrušil a věc vrátil soudu I. stupně k dalšímu řízení.

V dalším řízení bude soud I. stupně zcela respektovat existenci nerozlučného společenství na straně žalovaných, jakož i závazný právní názor odvolacího soudu, jenž vyslovil v usnesení č.j. 13 Cmo 344/2007-380, na němž nemá důvod ničeho měnit. Soud I. stupně tedy zejména řádně vymezí okruh účastníků řízení na straně žalované (s ohledem na stav účastenství v konkursním řízení), následně provede všechny úkony, které činil po chybné změně svého právního názoru na účastenství ve sporu na straně žalované, vůči všem účastníkům na straně žalované (týká se zejména úkonů souvisejících s částečným zpětvzetím žaloby) a poté věc řádně projedná a znovu rozhodne. V novém rozhodnutí, jímž řízení skončí, zároveň rozhodne o nákladech řízení před soudy obou stupňů.

Nad rámec výše uvedeného a pro účely dalšího řízení odvolací soud dodává, že vyplatil-li Garanční fond obchodníků s cennými papíry zákazníku (věřiteli dlužníka) podle § 81d odst. 1 zák. č. 591/1992 Sb., o cenných papírech, ve znění účinném od 12.7.2002 do [datum] a podle § 131 odst. 1 zák. č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, náhradu za pohledávku přihlášenou tímto věřitelem, vstoupil v rozsahu této vyplacené náhrady – bez dalšího, ze zákona (tedy aniž by bylo třeba o tom rozhodnout dle § 107a o.s.ř.) – do všech práv takového věřitele (zákazníka), a to jak práv hmotných, tak práv procesních, vůči dlužníku – obchodníku s cennými papíry. V dalším řízení by se měl soud I. stupně zabývat nároky žalobce ve smyslu uvedených ustanovení, přičemž v tom rozsahu, v němž by bylo nesporné, že žalobce již vstoupil do práv věřitelů, byl by dán důvod pro zamítnutí žaloby již jen proto, že odpadl předmět sporu.

Poučení:

Proti tomuto usnesení není dovolání přípustné.

Praha 27. ledna 2016

Mgr. Markéta Hudečková
předsedkyně senátu